

FRI-2G.104-1-HC-05

ATTITUDES TOWARDS IMPLEMENTING VIRTUAL EDUCATION IN HIGHER HEALTHCARE EDUCATION IN BULGARIA⁵

Prof. Ivanichka Serbezova, PhD

Department of Health care,
“Angel Kanchev” University of Ruse
Phone: +359 88 7082800
E-mail: iserbezova@uni-ruse.bg

Daniela Lyutakova – Student / B.Sc. Student / Young Scientist

Department of Health care,
“Angel Kanchev” University of Ruse
E-mail: lachezarova@gmail.com

Abstract: *Undoubtedly, virtual education is on the rise with many universities implementing it more and more in their curriculums – whether as a component in itself or as a thorough approach. Due to the specifics of healthcare education in universities, virtual education may hold a great potential to reinforce and expand learning and teaching experiences for both students and academic staff. Notably, most students nowadays do not know or remember a time of their lives when technology and internet were not present, so implementing virtual education is an entirely logical way to engage them. As with any innovation, a detailed research of present conditions and attitudes is necessary before further actions are undertaken to integrate virtual education in Bulgarian higher education institutions. Thus, this report examines the awareness and attitudes towards virtual education of both Bulgarian students and educators within the regulated healthcare majors. A few universities which educate student nurses and student midwives are included in this research, data collected is graphically presented and tendencies discussed.*

Keywords: *virtual education, student nurses, student midwives, regulated majors, healthcare, education innovations, virtual simulations, research, attitudes*

ВЪВЕДЕНИЕ

Виртуалното обучение се използва за първи път в средата на 90-те години. Придобива популярност като често употребяван метод за дистанционно обучение. Най-разпространената дефиниция за виртуално обучение е че това е единица, одобрена от държавата или управляващия орган, която предлага дистанционни курсове – обикновено чрез Интернет. Виртуалните училища могат да бъдат класифицирани по различни начини, но трите основни метода за предоставяне на виртуално обучение са по самостоятелен, асинхронен и синхронен начин. По настоящем, голямата част от студентите на виртуалните училища са по-скоро подобрена група от академично способни, мотивирани, самостоятелни обучаеми (Barbour, MK. & Reeves, TC., 2009).

Ползите, свързани с виртуалното обучение са:

- разширяване на достъпа до образование;
- предоставяне на висококачествени възможности за учене;
- подобряване резултатите и уменията на студентите;
- възможност за образователен избор;
- постигане на административна ефективност.

Опитът в нашата страна е ограничен при студентите от регулирани специалности Медицинска сестра и Акушерка. Предизвикателствата, свързани с виртуалното обучение включват заключението, че единствените студенти, които обичайно са успешни в он-лайн образователните среди са тези, които имат самостоятелна ориентация спрямо обучението си, силно мотивирани сами по себе си (Barbour, MK. & Reeves, TC., 2009). Те имат отлично умение

⁵ Presented a report of October 25, 2019 with the original title: НАГЛАСИ ЗА ВЪВЕЖДАНЕ НА ВИРТУАЛНО ОБУЧЕНИЕ ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ В БЪЛГАРСКИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА

за организация на собственото си време, грамотност и технологични умения. Посочените характеристики, обикновено са свързани с „възрастните“ обучаеми. Това произхожда от факта, че проучванията на практиката за дистанционно обучение, обичайно са насочени към тази възрастова група. Обяснението в горното фокусиране е, че възрастните учат по различен начин спрямо по-младите (Barbour, MK. & Reeves, TC., 2009).

Учените настояват за повече проучвания на факторите, на които се дължи успехът на студентите в дистанционните програми и виртуалните обучителни среди и повече специализирани проучвателни подходи отколкото традиционни сравнения между постиженията на студенти от традиционно и от виртуално обучение.

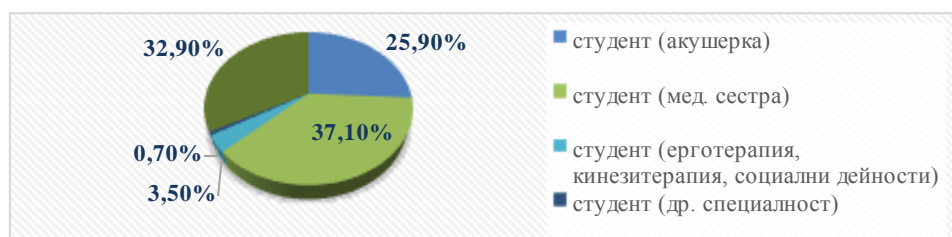
ИЗЛОЖЕНИЕ

През 2018 г. на 73-та годишна конференция на делегатите на Професионалния ден на Асоциацията на медицинските сестри и акушерките в Ню Джърси – САЩ е представена първата Световна технология за обучение чрез виртуални ситуации (ВС). Ръководителят на проекта е преподавател в университета в Нюкясъл Австралия (UON) – д-р Донован Джоунс. Той споделя, че образователният пейзаж днес се променя бързо. Технологиите на виртуалното обучение според него е безгранична. Тя идва и ние трябва да я приемем. Всеки от студентите има в ръката си смартфон и веднага може да провери предложената информация. Виртуалната симулация на тема Неонатална реанимация е първа по рода си в света, според авторите, и е гледана от 32 милиона души, две седмици след старта си. Изследователите от университета в Нюкясъл считат, че педагозите, които използват виртуална реалност и аудио реалност, за да преподават сложните области на медицинската грижа имат като преимущество ясна работна картина на обекта точно пред очите си, която може да бъде проектирана и споделяна със студентската аудитория (Connolly, B., 2018).

Педагогическите здравни ресурси често представляват картини от учебници, в които липсват подробности или картини от реалния живот, които включват съгласието на трета страна. Точно тук виртуалните ситуации могат да бъдат полезни, моделирайки виртуална, безопасна образователна здравна среда.

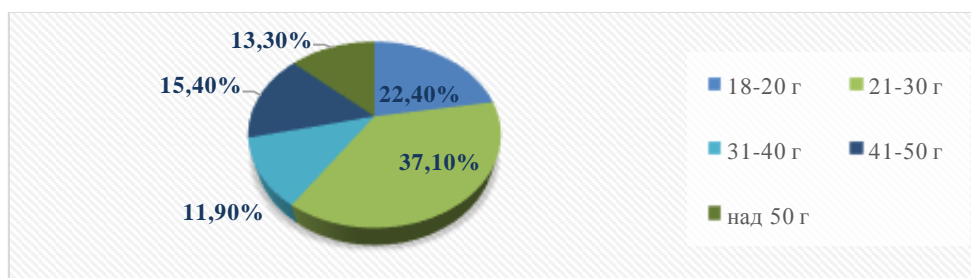
С цел да се изяснят нагласите на обучаеми и преподаватели за въвеждане на виртуалното обучение в България при студенти от регулирани специалности Медицински сестри и Акушерки се проведе анкетно проучване. Използваният метод на изследване познанията и нагласите на преподавателите и студентите относно виртуалното обучение е анкетиране с кратки въпроси посредством приложението Google Forms. Обхванати са общо 143 респондента, от които 32.90%, или 47 респондента, са обучители, а всички останали – обучаващи се. Проучването е проведено през месец юни 2019. Методите на разпространение включват социалните медии и електронната поща, като запитаните са информирани предварително относно анонимния и доброволен характер на анкетата. Изследването е насочено към студентите и преподавателите от Факултетите Обществено здраве и Здравни грижи на следните университети – РУ „Ангел Кънчев“, МУ Варна (и филиали), МУ Пловдив, МУ София, МУ Плевен, Тракийски университет, Стара Загора, ЮЗУ "Неофит Рилски" - Благоевград.

Получените резултати са представени графично, а наблюдаваните тенденции и заключения, дискутирани след съответните фигури.

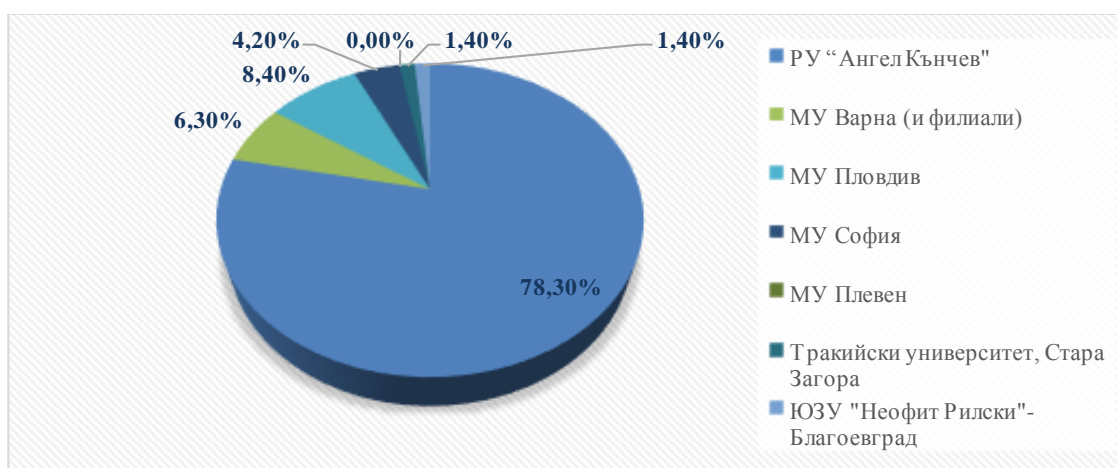
Фиг. 1. Данни за заеманата от респондентите позиция към момента на анкетиране.

Главен обект на интерес в изследването са двете страни на обучителния процес – обучителите и обучаемите. Дори процентното разпределение на анкетираните би могло да ни насочи към нагласите на едните и другите относно виртуалните методи. Можем да заключим, че все пак преподавателите показват устойчив интерес към темата със солиден процент от 32.90%. Студентите, на свой ред, 67.10% също демонстрират отношение към повдигнатата тема, като с най-сериозно участие са обучаваните в регулираните специалности Медицинска сестра и Акушерка – общо 63%, или 90 респондента, от отговорилите студенти.

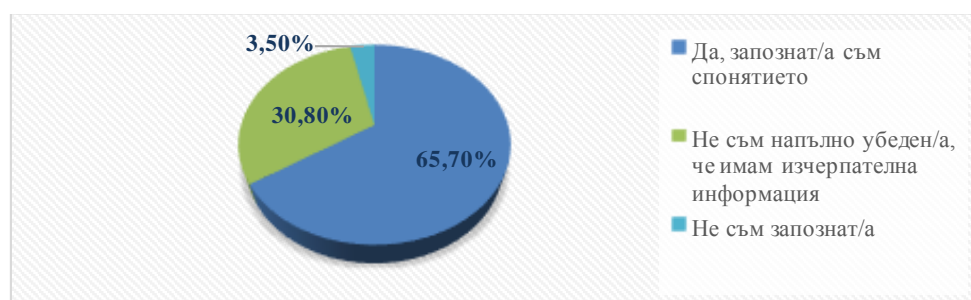
Фиг. 2. Възрастови параметри на респондентите

Демографските данни от проведеното проучване, представени графично във фиг. 2 логично следват възрастовите характеристики, асоциирани със студентите и преподавателите. Над половината запитани, или 59.5%, са във възрастовия диапазон 18-30 г.

Фиг. 3. Данни за принадлежност на запитаните към конкретно ВУЗ

Фиг. 3. представя информация за принадлежност на респондентите към конкретно висше учебно заведение (ВУЗ). С оглед на принадлежността на автора на това проучване към РУ „Ангел Кънчев“ е очаквана тенденцията и повечето от запитаните да са преподаватели или студенти в същото висше училище. Общо 78.3% или 112 респондента принадлежат към Русенския университет, а останалите запитани са представители на МУ Варна (и филиали), МУ Пловдив, МУ София, МУ Плевен, Тракийски университет, Стара Загора, ЮЗУ "Неофит Рилски"- Благоевград.

Фиг. 4. Самооценка за познанията относно естеството на виртуалното обучение

Най-голям процент от отговорилите, 65.70%, демонстрира увереност в познанията си относно виртуалното обучение. В същото време, от съществено значение са и респондентите, които съобщават, че не са напълно запознати с понятието – 30.80%. Това е показателно в смисъла на потенциала на тази група, който би могъл да се разгърне. Подходяща осведомителна кампания, която да им даде адекватни познания по темата, със сигурност е уместна с оглед на нейната значимост в съвременната образователна среда. Не бива да подценяваме и ролята на тези 3.5% анкетирани, които посочват, че не са запознати с виртуалното обучение. Те са сигнал за необходимите усилия, които е редно да се положат в посока модернизирани на обучителните методи.

Анкетата си поставя за цел и да подкани респондентите да определят кои компоненти на виртуалното обучение биха били най-значими според индивидуалната им преценка (Фиг. 5).

Фиг. 5. Предпочитание към конкретни компоненти на виртуалното обучение

Най-предпочитан компонент според запитаните, със 78.30%, са видео материалите. Още веднъж това акцентира върху необходимостта от повече нагледни материали, с които студентите да подобряват своя обучителен процес, както авторът на това изследване мотивира и в предходни разработки. На второ място по важност респондентите поставят уеб-базираната библиотека с файлове – почти половината запитани, или 49%, изразяват предпочитание към този компонент. Това е аргумент в полза на позитивите от виртуалното обучение за самостоятелната работа на студентите в удобни за тях време и среда. 46.20% нареждат на трето място по предпочитание иновативния модел на виртуално обучение, чрез виртуална среда – различни нововъведения, които поставят студента във виртуална ситуация. Световните лидери в сферата на виртуални обучителни среди за медицински специалисти вече са адаптирали подобни иновации в някои университети, като прави впечатление програмата за акушерки, изготвена от университета в Нюкасъл. Този висок процент може да бъде отчетен като положителна тенденция, която мотивира висшите учебни заведения за постигането на значими партньорства и работа в конкурентна среда, оптимизирана от най-новите постижения на технологията. Всичко това не е просто самоцелно въвеждане на нововъведения, а нужна крачка към изграждането на мост между теория и практика. В контекста на изискващата абсолютна прецизност и перфекционизъм работа с пациенти, студентите по Здравни грижи могат да получат несъмнени позитиви от тренинга посредством подобни виртуални похвати в обучението. Немалък процент, 42.70%, посочват обучителните приложения за мобилни устройства като значим според тях компонент на виртуалното обучение. Можем да разглеждаме тази тенденция като предизвикателство за съвместна работа с технологичните и инженерни специалности в рамките на проекти, стартъпи и други инициативи на университетско и междууниверситетско ниво.

Следващият пункт от проучването цели да изследва кои фактори мотивират респондентите относно предпочитанието си към виртуалното обучение. Предпочитанията им са отразени в долупосочената графика (фиг. 6.).

Фиг. 6. Предимства на виртуалното обучение, според запитаните

Възможността за самостоятелен избор на времето и средата, в която се обучаваш е посочена от респондентите като най-значимото предимство на виртуалното обучение – с 62.90%. В динамичните условия на съвременното и натоварената програма на студентите по Здравни грижи е от особена важност да им се предоставят адекватни и удобни решения за самостоятелна подготовка с оглед обема на изискуемите познания и умения и множеството изучавани дисциплини. Малко над половината респонденти, или 50.30%, посочват, че опцията обучението да се случва без нуждата преподавател и студент да са заедно по едно и също време и на едно и също място се обосновават като важно предимство на виртуалното обучение. Можем да разглеждаме тази тенденция като признак за нуждата от гъвкавост при обучителния процес. Разбира се, това невинаги е приложимо с оглед на спецификата на някои дисциплини и занятия, но би могло да се обсъжда като предизвикателство за оптимизация на учебния разпис.

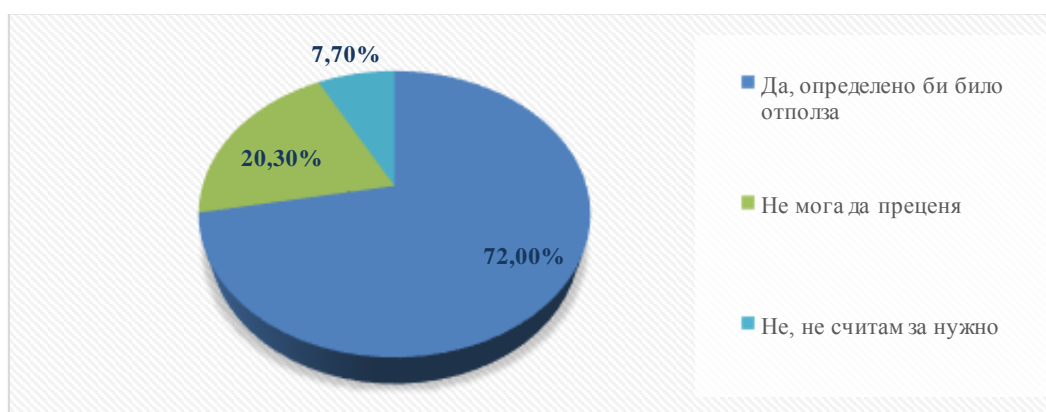

Фиг. 7. Недостатъците на виртуалното обучение, спрямо мнението на респондентите

Разбира се, уместно е да се разгледат и негативите, съдържащи се във виртуалното обучение. Над половината от запитаните – 67.80%, считат, че липсата на пряк контакт между учител и обучаван би могла да изиграе отрицателна роля в образователния процес. Това е

особено вярно за практическите занятия, които са основополагащи за изработването на алгоритъм, дисциплина на работа и увереност у студента. В предходни разработки авторът на настоящото изследване достига до заключението, че в този смисъл, комбинация от традиционни и иновативни, виртуални, методи би била оптимална за постигане на устойчиви и положителни резултати. Фактор е и липсата на достатъчно ресурси за провеждане на виртуално обучение – 44.10% посочват това като предизвикателство. Тази тенденция ни насочва към необходимостта от бюджетирание, което позволява необходимите технологии и квалифицирани екипи да въведат поне частично виртуални компоненти в обучението. Позитивно е, че 10.50% посочват, че не разпознават недостатъци на виртуалното обучение, което ни води към положителната нагласа за имплементиране на тези иновативни методики на учене.

Към същата тенденция ни насочват и данните от следващата графика, която цели да представи визуално нагласите на запитаните към възможността за по-широко застъпване на виртуалното обучение като при студенти, така и при преподаватели.

Фиг. 8. Нагласи за по-широко застъпване на виртуалното обучение според запитаните

72% от респондентите убедено считат, че биха искали виртуалното обучение да присъства в по-голяма степен в тяхната специалност. Този климат е благоприятен за създаването на различни работни групи на разнообразно ниво, които да подготвят и представят методи и стратегии за имплементиране на виртуалното обучение. С различни източници на финансиране и целеви партньорства, би могъл да се реализира потенциалът на тези положителни нагласи сред студенти и преподаватели относно виртуалните методи на обучение.

20.30% от запитаните все пак не са напълно убедени и споделят, че не могат да преценят дали би било от полза да се застъпи в по-голяма степен виртуалното обучение. Тази група може да се възползва от осведомителни кампании, които да оптимизират познанията им относно иновативните методи и да елиминират тревогите, свързани с въвеждането на модерни обучителни способности. Останалите 7.70% от анкетираните не считат, че има нужда от по-широко прилагане на виртуалните обучителни методи, което може да разглеждаме както като нежелание да се правят нововъведения, така и като задоволство от текущото ниво на имплементиране на виртуалното обучение в тяхната работа.

ИЗВОДИ

Ключов момент е определянето на особеностите на учебната среда, в която се подготвят студентите от професионално направление „Здравни грижи“, особено като се има предвид, че тя се различава съществено от други професионални направления по целевата си насоченост. Отчитането на новите реалности, продиктувани от стремителното навлизане на електронните технологии в образованието е също от особено значение.

Резултатите показват възможност за гъвкавост на виртуалната методика в ролята ѝ на обучителен ресурс. Всички, включени в изследването преподаватели и студенти, са използвали в работата си обучителни видеа в рамките на обучението по „Здравни грижи“. Този

факт доказва възможността виртуалното образование в съвременния му вариант да бъде лесно въведено като достъпен формат, разпознаваем от дигиталното поколение студенти и работещи специалисти. Откроява се гъвкавият, удобен и мобилен характер на този обучителен подход и може да се разглежда като начин да се окуражават обучаваните да осъществяват достъп до видео материалите когато, където и колкото често пожелаят. Наличието на лесно управляем ресурс мотивира обучаващите се да се упражняват самостоятелно, което води до значително повишаване на ефективността на обучението, особено когато имат достъп до видео демонстрация.

Настоящото проучване показва, че студентите и преподавателите от професионално направление „Здравни грижи“ оценяват използването на виртуалното обучение като значим фактор в процеса на усвояване на нови компетенции и считат, че тези ресурси са важни за тях, особено що се отнася до изграждане на клинични психомоторни умения. Видео-материалите са леснодостъпни и гъвкави и са разпространени чрез устройства, познати на младите хора.

Естествено, и преподаватели, и студенти същевременно отдават значителна важност на традиционните образователни стратегии. Те преобладаващо са на мнение, че е най-добре да се усвои дадено умение чрез комбинация от различни методи, и че виртуалното обучение трябва да бъде използвано да допълни, а не да замени демонстрацията от преподавател при базовото учене през бакалавърския цикъл. Съвсем различно стоят нещата при следдипломното обучение на работещите в здравеопазната система кадри. Те имат базови познания и надграждането в специализираната грижа би могло да се извърши чрез виртуални модули.

REFERENCES

Barbour, M.K. & Reeves, T.C. (2009). The reality of virtual schools: A review of the literature. *Computers & Education*, 52(2), 402-416. Elsevier Ltd. Retrieved August 20, 2019 from <https://www.learntechlib.org/p/66664/>.

Connolly, B., (2018) How virtual reality is transforming learning at the University of Newcastle. Accessed online: <https://www.cio.com.au/article/634416/how-virtual-reality-transforming-learning-university-newcastle/>

Serbezova, I., (2018), *Optimising Healthcare Education through Videomaterials*, Mediatech Pleven, ISBN 978-619-207-142-4, Ruse 2019, p 165.